

LAISVĖS GYNĖJŲ DIENA

1991 m. sausio 13-ąjį Vilniuje prie Parlamento

1991 m. sausio 13-ąją Vilniuje

1991 m. sausio 13-ąjį Vilniuje

Barikados Vilniuje prie Aukščiausios Tarybos. 1991 m. sausis

**Nepriklausomybės gynėjai Nacionalinėje Martyno
Mažvydo bibliotekoje. 1991 m. sausio 13 d.**

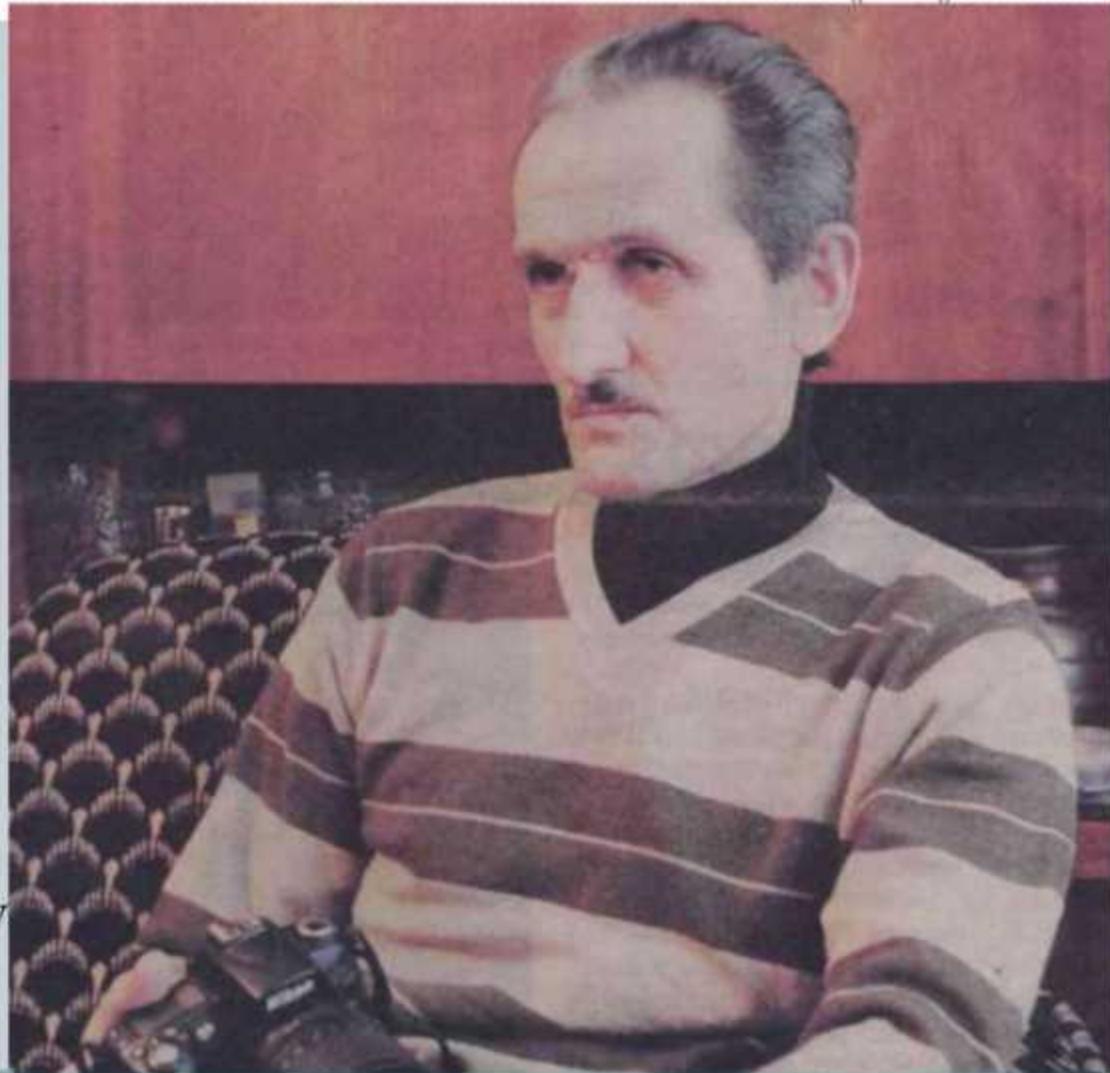
Sovietiniai tankai prie Radijo ir televizijos bokšto. Vilnius, 1991 m. sausio 13-osios rytas

**1991 m. sausio 16 d. Vilniuje.
Žuvusiųjų laidotuvės**

Plungės dirbtinių odų gamyklos fotografas Kęstutis Jasaitis fotografavo 1991 m. sausio 13-osios įvykius

Kęstutis Jasaitis fotograf
dirbo Plungės dirbtinių odų gamyklos
fotografu. Tarp 1990 laboratorijos, tu-
omet daug fotografo gaminės
gamyklinius bei dienovietinius įvykius.
Prasidėjus sovietiniam laikui ir daugelis
gamyklos darbuotojų užkolaro
iš fotografuojančios sityba. Vienintelė
tais metais buvo
Šios valties 4-ą sausio 13-o
įvykias, iš miesto į miestą ir ne-
dėti miestuko spalotes. Nes
vyldaučiai buvo miestuko plati-
nomi. Vėliau iš sovietinės būstyn-
yjei paskurintys Vilniuje. Vilniuje
jas rečiai per televizorių.

Roštinių odų gamykla buvo
pradėti tiekiant Maskvai. Man dė-
mai teklavo vėlinių ten darbo
reikėtis. Po 1991 metų 13-o įvykio
vėlaučiai daug Kęstutis padaryti
miestuko. Nalinei dėl bus nėštis
Rėluose autobusose ir trauk-
cior jaučiuose patenkinti, nėštis
įvykiaus. Tada prasidėjo miestuko
nėštis patinkti. Tiek nėstotelių, tiek
kai kurie žmonės atsikėlė eina
TAKS. Ngelutis žvaigždė gynusi Rie-
tave, Žemaičių savo erdvynė
tebėlio...

Ulojalis
2015. 03. 08

**1991 m. sausio 13-oji.
Lietuvos televizijos ir radio bokšto gynyba.
Nuotrauka plangiškio Kęstučio Jasaičio**

**1991 m. sausio 13-oji. Sužeistujų gelbėjimas.
Nuotrauka plungiškio Kęstučio Jasaičio**

1991 m. sausio 13-oji. Po tanko vikšrais Loreta Asanavičiūtė. Nuotrauka plungiškio Kęstučio Jasaičio

Plungiškiai – laisvės gynėjai

Stanislovas JUNDULAS, tuo-
metinis Plungės rajono šaulių
kuopos vadas:

– Man, kaip šauliui, teko bu-
dėti Parlamente. Nuo sausio
8-osios ten išbuvau beveik mė-
nesį. Sausio 12 dieną iš Plungės
dėžėse atgabename ginklų ir
sprogmenų, paslepę po obuoli-
liais. Aukščiausiosios Tarybos
rūmuose tądien jau buvo susi-
rinkę apie 300 šaulių. Prie mū-
sų prisidėjo daug savanorių,
pasieniečių, studentų. Afganis-
tano karo dalyvių, puskarininkų
mokyklos kursantų. Buvo ir
baltarusių bei ukrainiečių. Deja,
mūsų ginklai buvo sunestiniai,
labiau tikė muziejui, o ne kovai
su stipriu priešu. Tinkamiausi iš
jų – medziokliniai šautuvai.

Po televizijos bokšto paēmi-
mo beveik neliko abejonių, jog
ir Parlamentas bus užpultas. Jau-
nuoliai, ginkluoti tik metaliniais
strypais, buvo išsiuisti namo. Mes
supratome, kad šturmo atveju
gyvi iš čia neišeitume. Tik laiko
klasimas, kiek ilgai galėtume
priešintis. Ant Seimo rūmų stogo
buvo privirinta metalinių strypų,
budėjo ginkluota apsauga, kad
negaletų nutūpti sraigtasparniai.
Mes būtume tapę antraisiais Pi-
lėnais, todėl pries priimant prie-
saiką abejojantiesiems savo pa-
siryžimu buvo pasiūlyta palikti

Pasilikusiujų kovinę dvasią pa-
laikė kunigas Robertas Grigas.
Jis Parlamente aukojo šv. Mi-
šias, visiems atleido nuodėmes.
Rūmuose buvo pilna užsienio
žurnalistų, skleidusių žinią apie
įvykius Lietuvoje. Pasaulio vi-
suomenės reakcija lėmė Krem-
liaus sprendimą atsisakyti Parla-
mento šurmo.

Plungiškiai – laisvės gynėjai

Prisiminimais dalyjosi Agnietė Lizdenytė ir Stanislovas Jundulės
Vlado GULDBERGAS nuotrauka

Agnietė LIZDENYTĖ, Plungės Mykolo Oginskio meno mokyklos mokytoja, tremtinių ir politinių kalinių mišraus choro vadovė:

– 1991-ųjų sausio 12 dieną telefonu man buvo pranešta, jog dalis mūsų Meno mokyklos mokytojų, tarp jų ir direktorė Genovaitė Žiobakienė, ir amžinatilsj Staselė Budginienė, vyksta budeti prie Parlamento. Nuo Plungės bažnyčios apie 16 valandą pajudėjo 4 autobusai – juose įvairaus amžiaus ir profesijų žmonės, atsiliepę į kvietimą ginti Lietuvos laisvę. Kartu su mumis važiavo

ir dalis rietaviškių, nebetilpu- sių į savo transportą. Visi tebe- gyvenome Sajūdžio dvasia, tad jautėmės pakiliai, važiuodami dainavome.

Nuvykę prie Parlamento, buvome informuoti, kad tuo metu esame reikalingi prie televizijos bokšto. Ten nukeliaus, mus jau gaubė tamša, po kojomis – purvynai, tad save drąsinome dainomis, nejsivaizduodami, kokia lemčis tankais atrieda. Paskui pasirodė kovinių mašinų kolona. Pradėjome melstis ir giedoti. Tankai artėdami šaudė iš pabūklų tuščiais šoviniais, dėl kurių sukelto gařso kai kuriems sprogo ausų būgneliai. Supdamis bokštą, agresoriai traiškė lengvuosius automobilius, orą raižė prožektoriais, signalinėmis raketomis, tankų vamzdžiais daužė autobusų langus, mėtė po kojomis petardas ir paketus su dujomis. Vėliau iš šarvuočių pabiro kareiviai, pradėjo šaudyti, ginklų buožėmis daužyti žmones. Mums trauktis nebebuvo kur – teko pro tankus bėgti miesto link. Iš siaubo praradusi nuovoką, lėkiau į nežinią, kol atsidūriau Lazdynų mikrorajone.

Kitą rytą vėl atsidūriau prie Parlamento. Per garsiakalbį buvo raginama moteris ir vaikus grįžti namo, nes čia nesaugu, bet žmonių tik daugėjo. Jie tvirtino: „Aš privalau čia būti.“

Praėjus pavojui, nusigavau į Kauną, pas seserį. Dėl patirto streso, nuodingų dujų poveikio laikinai nutrūko mano atmintis, dažnai sėdėdama nugriūdavau nuo kėdės. Gydytojai diagnozoavo vegetacines nervų sistemos sutrikimą.

Plungiškiai – laisvės gynėjai

Juozas JUŠKEVIČIUS, inžinerius:

– Sausio 12-ąją kartu su kitais plungiškiais atsidūriau prie televizijos bokšto, kuris apie viduranktį pradėtas šтурmuoti. Prieš pat užpuolimą iš jo išėjo ginkluotieji gynėjai, kad užpuoliukams nebūtų preteksto žudyti. Iš atvažiavusiu tanku pradėjo lipti kareiviai. Vienas jų iš pastato išėjusiam milicininkui smogė šautuvo buože. Nuaidėjo šūviai virš mūsų galvų. Išdužo bokšto langai, ir kareiviai sulindo pro juos į vidų. Tankai stumė žmones toliau nuo bokšto, teko trauktis. Mūsų autobusas apsistojo prie daugiaubčių. Buvo pasiūlymas grįžti namo, bet aš žmones atkalbėjau, nes po miestą važinėjo tankai ir buvo nesaugu. Čia išbuvome iki ryto ir, per radiją išgirdė, jog galimas Parlamento šurmas, nuvažiavome prie jo. Pradėjome statyti barikadas. Labiausiai verti pagarbos gynėjai, buvę rūmų viduje. Šie vyrai stojo prieš galingiausią imperiją. „Ar aš pajegčiau ten būti?“ – klausiau tada savęs.

Plungiškiai – laisvės gynėjai

*Viktoras Vaitkus,
mokytojas, Sausio 13-
osios brolijos narys:*

– Tą naktį į Vilnių buvo atvažiavę net du autobusai plungiškių. Aš su savo bendraminčiais buvau prie Vilniaus televizijos bokšto. Tiesiog akyse žuvo žmonės. Beje, gerokai nukentėjau ir pats, nes šaudė prie pat manės. Man atrodo, jog visi jau apie tai, kas ten vyko, yra girdėję ir matę per televizorių. Galiu pasakyti, kad buvo baisu. Stebino žmonių ryžtas ir atkaklumas.

Plungiškiai – laisvės gynėjai

Sausio 13-oji - Laisvės gynėjų diena

Lietuva - viena

Tarp tūkstančių žmonių, išraižiusių savo dinominis žmogių televizijos bokštą, Parlamento rūmuose, – trisimtis plungiškiai. Vienas iš jų – Plungės 5-asis viderordis mokyklas mokytojas Pidoras VAITKUS, vėliau apdovanojotas Sausio 13-ečio atminimo medaliu. Jis pasakė:

– Toma dienomis, Seinadžio lyderis ir būsimasis Lietuvos vadovo V.Landsbergis pakvietė giri nepriklausomybės maratavimą suvertę agresijos, finansuotų autokonservuotuose skubėjimo į Vilnių. Samtis 12-oje parakė, o tie buvo išradėjasi, ir mes nu dėnuojame Jono Jelcinciumi išnukdėme. Kepi į fronte, nes skliko baigiamieji žūties – padižymėdamos, kroteriu, minimaliu vaidmeniu. O ten buvo nurodinti: Jums leik, dėlmano – nėkas nesutiktis, jog patenkintas, kaip daugylio dober valdžiam, Kražinės arkinėmis.

Ir pradėjau naudokėti pris Parlamento rūmu. Pradėjau vaizduoti išpildome, kad miški kuo daugiau imonės pris televizijos bokštui. Dauguma nuskubėjome ten. Bet ten išgytys mykstos mieles: kuo leik, kai labes klietnes, kai slamyga. Ir buvo išradėjome, kad iš manų karčiuojamų žmonių ministrų bokštui leik valdžia tankų ir šarvuoto krotono su karabinais. Atradojau, žmonių turėjo išlaikyti, bet atvirčiai – jų dar daugiaus prieboga

ir visų aplinkinių gavui ir namų. Ir tole išradome tanką žemus, o patys ir ju gaudesi žmonių – minios. Tankų aikinėsčios išversti, dėlų kaminių. Žmonės antsiems rankomis ir tačiai "Lietuva bu lietuva!", "Taliva, kai daveči!" "Lietuva, Lietuva, Lietuva". O vėl minėj galvoje buvo kuriantinių patrankos, skrieja kryžinius automobilių sergys. Matyt, pagal okupantų planą žmonės nėra išlaikyti. Bet jei nustebuk, tadėl pradedėti šaliai į kojas, o patys iš auklių, dažniausiai automobilių bausdėmis ir metaliniomis styrupais.

Nuo penktosios pabėdki salves sen buvo trumpai netekiai, ypač monetas. Atminimui kreivės aikinėsčios žmonės. Perko pastebėjimai, kad man rengių asmenių žygėtis. O aplinkinė – nurodymai. Padėjome penkti joms į avarijavusias gremios pagalbėlių malinius. Po tolė vienai laivo Lietuvių Ašmenių filialei. Okupantai išmetė minius via tolė iš rūnos, į pakalnė. Televizijos bokštui vienuo per kitus pradėta graci žvejus – graciakai buvo jau ten...

Ryčiai vėl buvoose pris Pielavo rūmuose, nes pažiūdo buvo, jog okupantai nurodė joms žarmonti. Ir gretimų stovybėse mes nužiūvesdėme kartu su kitaip tarpėmis metalinėmis tvorom, kuriomis statybos medžiagomis – prasidėj, buvusių stovybės.

Okupantai, matyt, nenukdė tokio Lietuvos vieningumo, kuriuo žmonės gynėsi, neperpėsti Patriamtumo.

Ilurei netrumu ir žmogus, bet d-

vykome įmano palovė kiti, anksčiau buvo ir žmonės Lietuvos kampelių name vis dėlė patikėti, jog nugalėjome.

Ta metų pris bokštui buvo manė bendrarenginys Vaitkui. Ta paradyti per kai kurį dar televizijos žiūrovų žiūroje stoti buvo išgirdę manėsčios Plungėje. Kaip turėti jauti žmonės, vaikai, tėvai. Kai patirtidžiai doryse, – jie nu klykima pūsto ant kaklo. Deja, ne visų tuo nakties bendrakurė namie išėtai, žmonės, buviusių senyra...

Dabar ne vienai gerasi ar nustytė klasik, ar vertigo zojoti gyvybes už tokią bendruomę, kokią turime dabar? Gal iš žiūrovų, jie nėra, kai čia išduoti, atskleisti iš... Na, nė nėmančių, kaip padaryti. Bet jie visakai pažiūrėti, aš, manau, kad ir daugiausia plungėliai, vili skleistose gosi Lietuvos. Ne už linki štelfuolių, ar kai kita, o už Lietuvą. Nė jি - viena.

Vlado GAUDIŠIAUS
muntrauskas

Žemaitis, 1996 sausio 13.

Plungiškiai – laisvės gynėjai

***Gintaras Armalis,
Plungės nakvynės
namų direktorius:***

– Artėjant Sausio 1^{ui}kykiams, daugumą mūsų apėmė nerimas. Jau ir plungiškiai grupėmis bei pavieniu skubėjo į sostinę. Prisimenu, iš Plungės su bičiuliais išvažiavau traukiniu. Vievyje mus visus iš jo išlaipino, tad Vilnių pasiekėme autobusu. Ta lemtingą naktį aš budėjau prie Radio ir televizijos komiteto pastato.

Plungiškiai – laisvės gynėjai

**Vida TURSKYTĖ,
Vyskupo Motiejaus
Valančiaus pradinės
mokyklos direktoriė:**

- Pati dalyvavau Sausio 13-osios įvykiuose ir galu pasakyti, kad atsiminimai - labai ryškūs. Net svarbūs asmeniniai įvykiai, datos iš atminties išblėsę, o ta diena - ne. Tada visą mėnesį praleidau Vilniuje. Galu pasakyti, kad man tai buvo svarbiausias mėnuo gyvenime, o sausio 13-oji - pati ilgiausia para. Iki ašarų jautru prisiminus, kokie

tada buvom, ką išgyvenom - tada supratom, kas yra tikroji vienybė, tikrumas, brolišumas.

Gal ir ne už tokią Lietuvą kovojom, gal ne tokios jos ateities tikėjomės, bet man Lietuvos nepriklausomybė - šventas dalykas, kurio absoliučiai į nieką nekeičiau. Tai didžiausia dovana, kurią tada gavom ir privalom vertinti, nepaisant to, ar gyvenam turtingiau, ar prasčiau. Žinau, kad yra ir kitaip mąstančiųjų - suprantu juos, nes tada, kai reikia išlaikyti šeimą, vaikus, svarbi ir ekonominė gerovė, ją žmonės ir akcentuoja.

Vis dėlto tikiu: jei pasikartotų anų dienų įvykiai, lietuviai vėl susivienytų ir vėl važiuotų į Vilnių. Bent jau aš, būdama patriotė ir idealistė, važiuočiau. Manau, kad ir kiti pasielgtų taip pat.

Dabar stengiuosi, kad ir jaunoji karta žinotų, kas ta Laisvės gynėjų diena, kokia kaina nepriklausomybė apginta, kad vertintų tai. Sausio 13-oji mūsų mokykloje - pati svarbiausia minėtina diena, jos niekada nepamirštame.

Plungiškiai – laisvės gynėjai

Ona ir Donatas Paškauskai, Plungės ligoninės laboratorijos vedėja ir "Ryto" vidurinės mokyklos mokyto, dalijasi Sausio 13-osios prisiminimais Laisvės gynčių dienos išvakarėse.

Vlado GAUDIEŠIAUS nuotrauka

- Negalėjome neatsiliepti į radijo raginimus važiuoti į Vilnių, namuose tomis dienomis negalėjome nusėdėti. Mes laikėme savo pareiga sausio 13-osios naktį praleisti prie Parlamento ar Televizijos bokšto, - prisimena Ona Paškauskienė.

- Tada iš Plungės į Vilnių išvažiavo du autobusai žmonių. Tas, kuriame mudu su vyru važiavome, vežė ir kitus plungiškius, pavyzdžiui, Meno mokyklos pedagogus. Kai kurie jų turėjo ir instrumentus. Matyt, manė žmonių minioje koncertuoti. Tomis dienomis lietuviai buvo labai vieningi, juos siejo vienas tikslas - Nepriklausomybė, laisvė.

Kai televizija rodo sausio 13-osios vaizdus prie bokšto, ekranuose dažnai matome sumaitotą be langų autobusą, tačiau retas težinome, kad tai plungiškių autobusas, kuriuo lemtingų įvykių išvažiavare į Vilnių, be kitų, važiavo Ona ir Donatas Paškauskai. Per Televizijos bokšto šturmą autobusas sugedo, išlékė jo langai. Ir čia netikėtai prie plungiškių prisistatė kažkoks žmogus, davė telefono numerį, kur autobusą suremontuos. Vairuotojas susiskambino su kažko kia remonto įmone, kuri autobusą

netrukus sutvarkė. Kas tas žmogus, davės įmones telefono numerį ir pasiūlės pagalbą, taip ir liko neaišku, bet šis pavyzdys rodo - tada žmonės vieni kitiems padėjo, linkėjo tik gero. O viena moteris minioje prie Aukščiausiosios Tarybos iš didelio termoso vis pilstė arbata, kuri, rodės, niekada nepasibaigs. Tada O.Paškauskienė ir pajuokavo: "Atrodo, kad jūsų termosas be dugno". Moteris pasimetė ir pati pasižiūrėjo, o gal tikrai termosas be dugno.

Plungiškiai – laisvės gynėjai

VIZIJOS bokšto. Ten ir nuvykoome. Netrukus pasigirdo šūksniai, kad atvažiuoja tankai. Pradėjo šaudyti. Miestas jau miegojo, o trenksmas buvo toks didžulis, toks balsus... Jie šaudė iš tuščiųjų, oro bangą buvo tokia stipri, kad išbyrėjo autobusų, taip pat už kelių šimtumetru esančių gyvenamųjų namų langai. Mes buvome apsupe bokštą ir netrukus pajutome, kad tankai iš visų pusų apsuipo mus.

Mums regis, kad buvo provokacijų ir iš viadaus. Kodėl ant mūsų iš pastato viadaus ėmė piliti vandenį? Matyt, tai darė ten, viduje, buvę išdavikai. Sallia stovėjęs vaikas iš to siaubo įsikibo į mus. „Ir tu ginsi Lietuvą?“ — paklausėme.

Žmones pradėjo traiškyti šiek tiek žemiau paties bokšto, apatijoje, kur buvo pirmasis apsaugos žiedas. Kai desantininkai pagaliau jau įsiveržė į patį bokštą, dar ilgai ten, viduje, skardėjo šuviai, matyt, vyko kova, mūsų apsaugos vyrai priešinosi. Matém, kaip įsiveržliai užima bokštą aukštą po aukštą, nes ten vis užgesdavo šviesos. Galop pamatém, kaip berods, trečiame aukšte nuplēšė mūsų trispalvę vėliavą ir jos vietoje atsirado raudona.

Žmonės šaukė užpuolikams, gėdino juos, bet jie buvo kurti. Tankai traiškė ir žmones, ir mašinas. Tai buvo kraupu.

Si auka siaubinga, bet galbūt Lietuvali ji buvo reikalinga, kad dar labiau mus visus suvienytu.

Onutė ir Donatas PASKAUSKAI:

— Išvykome į Vilnių šeštadienį popiet. Mus labai gražiai išlydejo rajono savivaldybės atstovai. Vilniuje buvome jau vakare. Nutarėme visai nakčiai pasilikti budėti ten, kur mažiausiai žmonių. Kaip tik paskelbė, kad trūksta budėtojų prie tele-

Plungiškiai – laisvės gynėjai

Stasė ir Povilas BUDGINAI:

— Pasigirdus šūksniams „tankai, tankai“, vienas iš jų iššovė, tas garsas buvo toks balsus, užtrenkiantis ausis, kad visi suakmenėjome iš netikėtumo. Salia stovėjusi pagyvenusi moteris émė glaučius prie manés, žegnotis, bandé giedoti „Marija Marija“. Žmonės pajuto didžiuoli nerimą, kad būtų drąsiau, émė šaukti „Lietuva, Lietuva“, ir niekas nepajudėjo iš vletos, nepuolė bėgti kur nors slėptis. Skandavome „Lietuva, Lietuva“ ir tarsi iš kažkokio nežemiško šaltinio émė rastis jégų, stiprybės. O tankai vis šaudė ir šaudė. Taip jie nukreipė mūsų dėmesį ir, kaip vėliau pasirodė, [išskverbé] patį bokštą visai iš kitos pusės. Netrukus émė šaudyti ir iš automatų fosforinémis, šviečiantiomis kulkomis. Svitino projektorių žaibais. Tačiau visi stovėjome lyg sieną. Kas verkė, kas meldėsi, kas gledojo... Netrukus pamatėme nešant

suželstuosius. Juos sutraiškė tankai ar suželdė kulkomis ten, siek tiek žemiau negu mes stovėjome. „Viens nešamasis“ suželstasis ramiai ir tyliai tarė: „Nekit atsargiau, mano kojos sutraiškytos“. Žviltgerėjau į kojas, o jos siaubingai suluošintos. To suželisto žmogaus tvirtumas naujuoju jégų suteikė. Nu-nešę tą žmogų, prie greitosios pagalbos, išvydome ant žemės aplink bokštą ir šaudė. Privatuvusiu lavonus. Moterys ir žiuoja prie žmonių ir juos stumarginos juos glostė, čiupinėjo mias, spaudžia. Taip keletą bokšpuls — gal dar gyvi? — ir to gynėjų ir sutraiškė.

O tankai ir toliau suko ratu pagalbos, išvydome ant žemės aplink bokštą ir šaudė. Privatuvusiu lavonus. Moterys ir žiuoja prie žmonių ir juos stumarginos juos glostė, čiupinėjo mias, spaudžia. Taip keletą bokšpuls — gal dar gyvi? — ir to gynėjų ir sutraiškė. Tokio žmonių atsidavimo, tokios drąsos mes nesame regėję. Seni, jauni, net vaikai rodė tikrą didvyriškumo pavyzdį. Supratome, kaip mūsų tauta yra pasiaukojuusi, pasiruošusi dėl Laisvės atiduoti viską. Grįžome namo be galio sukrėsti tokas įvyko...

Užraše Irena VITKAUSKIENĖ

Laisvės gynėjas iš Paukštakių sen., Juodeikių kaimo

Ukiniinkas Ambraziejus Šaudargas.
Broniaus GADEIKIO nuotr.

"Iš pradžių jie tik gąsdino. Paskui ēmė dideliu greičiu važinėti, šaudyti. Garsas baisus, sąmonę terdantis. Du žmonės iš išgąsčio čia pat krito. Kai supratom, kad tankai nebe-
pasuks pro šalį, o važiuoja tiesiai į mus, susikibom rankom ir šaukėm: "Lietuva bus laisva! Lietuva bus laisva!" Ēme svaidyti patronus su sprogstančiomis dujomis. Tame dūmų de-
besyje, automatų buožėmis daužydami žmonių galvas, de-
santininkai skverbėsi televizijos bokšto link. Išdaužę langus,
veržesi į vidų. Tankai važiavo į žmones. Paracačiusi priešais
tanką, rusė moteris ēmė šaukti: "Svoloči, čro vy delajete?"
("Niekšai, ką jūs darote?"). Tankui numaurojus, liko trys su-
traiškyti žmonės..."

Kai desantininkai įsiveržė į bokštą, šaudė. Neįmanoma apsakyti, kas dėjosi. Vieni nešėme sužeistuosius, kiti stojo petys petin kartodarmi: "Lietuva bus laisva!" Tankai, prasibrovę prie bokšto, apsisuko ir stūmė nuo jo tollyn žmones. Aplink bokštą stojo desantininkai. Matėm, kai iš bokšto buvo numesta Lietuvos vėliava... Tankų nustumti nuo bokšto, žmonės verkė, šaukė Lietuvos vardą, kibosi rankomis ir sto-
vėjo".

Laisvės gynėjai iš Kuliu sen., Didžiuju Mostaičiu kaimo

Sausio tryliktąjį prie
Parlamento susirinkę žmonės laukė aušros...

Sausio 13-osios atminimo medaliu apdovanotas mostaitiškis Antanas Zigmantas Šrėbalis

Oskaras SUKONIS nuotrakė

Kaumet, Sausio 13-ąją, grupei kuliškių prisiiminimais gržta į 1991-uosius, kai 12-osios dienos pavakare jie pasiekė Vilnių ir kartu su tūkstančiais žmonių buvo prie Parlamento. Tuometinis kolchozo pirmininkas Juozapas Bražinskas be jokių atsikalbinėjimų davė jiems autobusą ir palinkėjo laimingos kelionės. Ji buvo laiminga, bet ta Sausio 13-osios naktis visam laikui įsirezė ten trudėjasiųjų atmintin. Tarp kuliškių buvo ir Antanas Zigmantas Šrėbalis su žmona Paulina Rūta (jau mirusi) iš Didžiuju Mostaičiu. „Jiama buvo didžiulė. Girdėjosi tankų šūviai, automati tratėjimas. Dėgė laukai, aplink kuriuos besiburluojančios žmonės kalbėjo, jog reikia sulaukti autros. Visi tikėjo, kad šviesoje užpuoliukai nedrįs laudytį į žmones“, – prisimena A. Z. Šrėbalis.

5 P.

Abiemis Srėbaliams ta naktis buvo dar siaubingesnė negu kitiem, nes ten, už Parlamento sieną, dirbo jų vienturtė duktė Daiva. Nuo pat 1990-ųjų ji dirbo Seimo vidaus reikalų komisijoje. Per visas tas įtampas dienas ir naktis jau na žurnalistė gulė ir kėlė Seime, tad tėvams buvo dėl ko nerimauti. Atrodė, kai jie čia, šalia jos, tas nerimas – tarsi ir mažesnis. Atvažiavę tėvai užėjo į Seimą dukros aplankytį. Atvežė maisto, kurį tuo pat visi pasidalino. Po to abu vėl grįžo į lauką, prie saviškių. Tačiau žmonės toje didžiuleje minioje taip maišėsi, kad sunku buvo rasti savuosius. Tiesą sakant, visi čia buvo savi – kalbėjo vieni su kitais taip, tarsi galybę metų būty pažįstami. Ir nenuostabu, juk prie Lietuvos širdies susirinko žmonės, kuriuos jungė viena gija – Lietuva – laisva Lietuva.

Kuliškiai – laisvės gynėjai

kuliškiai Joana Balsienė, Juozas Balsys, Ona Greviškytė, Algirdas Idzelis, Vytautas Martinėnas, Kazimieras Pocius, Jonas Žvilius, karklėniškis Antanas Vosylius bei didžiuosiuose Mostaičiuose gyvenantys Rūta ir Zigmantas Srėbaliai.

Joana Balsienė

Algirdas Idzelis

Žinojo, kur važiuoja

Pirmininkas neatsitiktinai nusistebėjo. Joana ir Juozas Balsiai - tremtiniai, kentę Krasnogarsko krašte, ten ilgėjęsi Tėvynės. Todėl Janina Balsienė nedėl pramogos dalyvavo ir Baltijos kely. O vėliau, jau po Sausio ivykių, pirmąją pensiją išsiuntė pagalbos fondui - kvitą tebesauganti, bet koks tas fondas - nebeprisimenanti.

Laisvės gynėjas iš Gegrėnų

Sigitas LENKEVIČIUS
Plungės raj., Gegrėnai

Prie bokšto iki pusės dviejų žmonės šoko, dainavo. Paskui sukaukė sirena. Bokšto link pajudėjo tankai. Žmonės apsupo bokštą žiedu. Tankai pradėjo šaudyti. Buvo baisu. Žmonės giedojo giesmes. Paskui tankus atvažiavo mašina, iš jos išlipo kareiviai ir prasidėjo... Kareliviai automatų buožėmis daužė per galvas, nežiūrėdami, ar moteris, ar vaikas. Aidėjo šūviai. O minia skandavo: "Lietuva, Lietuva!"...

Plungėje 1991 m. sausio 13-ąją

Sausio 13 dienos naktį plungėškiai, ružinojė apie tragikus
vykius Vilniuje, susirinko susigroti Rajono ryšų mazgo.

Vlado GAUDIESIAUS nuotrauka

Plungėje 1991 m. sausio 13-ąją

*Elvyra Lapukienė,
Tėvynės sajungos
Plungės skyriaus
pirmininkė:*

– Siurpūs sausio 13-osios įvykiai mus užklupo Plungėje. Mano šviesaus atminimo vyras Antanas Lapukas buvo vienas iš Sajūdžio lyderių, tad daugumos gyventojų akys buvo nukreiptos į jį. Pamenu, vyko mitingai prie pašto, kitose žmonių susibūrimo vietose, gatvės buvo pilnos žmonių. Kiti namuose buvo prigludę prie radio imtuvų, televizorių ir gaudė kiekvieną žinutę. Stebino žmonių vienybė ir noras vienas kitam padėti. Prisimenu tuometinį rajkoopsajungos pirmininką Liudą Skėrą, kuris važiuojantiesiems į Vilnių budėti prie Parlamento atvežė maisto ir siūlė visokeriopą pagalbą.

Plungėje 1991 m. sausio 13-ąją.

Pasakoja „Žemaičio“ redaktorius Rimantas Mėčius

„Žemaičio“ redaktorius Rimantas Mėčius:

- Kadangi sausio 12-ąją kartu su redakcijos vairuotoju Broniu Navadorskui ilgėliau užtrukome prie Parlamento, grįžau į Plungę vėlai vakare ganėtinai išvargės ir nuėjau išsėtis. Po vidurnakčio suskambo telefonas. Skambino mūsų fotokorespondentas Vladas Gaudiešius: "Redaktoriau, greičiau junk televizorių... Televizijos bokštas užimtas..."

Išgirdės apie rusų kariškių puolimą ir prisiminės sausio 12-osios vakare Vilniaus prieigose matytas tanketes, aplipusias rusų kareivius, akmirkniu iškurnėjau į lauką. Kaip tik tuo momentu A. Vaišvilos gatve važiavo automobilis, o iš jo aidėjo žodžiai: "Žmonės, kelkitės..."

Nė nepajutau, kaip atsidūriau Savivaldybėje. Joje jau buvo susirinkę kai kurie Tarybos nariai, "Sajūdžio" aktyvistai, rajono vadovai. Vieni kažkur bėgiojo, kiti šnekučiavosi antrojo aukšto vestibiulyje, treti žiurėjo Lietuvos televizijos tiesioginę transliaciją iš Kauno.

Tuometinių rajono vadovų Gintaro Morkio ir Rimo Ščupoko pa-

klausiau, gal kokios pagalbos reikia iš "Žemaičio" laikraščio redakcijos. Jie gūžtelėjo pečiais, kažką numykė. Supratau, jog nieko jiems iš mūsų nereikia.

Kažkoks pasimetės (tarsi niekam nereikalingas) patraukiau redakcijon.

Atrakinau kabinetus, ijjungiau visus, kiek tik juose buvo, radio aparatus, televizorių. Pranešimai vienas po kito buvo liūdnesni: kareivių šurmas, aukos, grėsmė Respublikos parlamentui...

Gamybinis pasitarimas - vidurnaktį

Keletą minučių pavaikščiojusiame iš kabineto į kabinetą - nuo televizoriaus prie radio, pranešinėjusio vis neramesnes žinias - redaktoriui kilo mintis sukvesti visus darbuotojus.

Apie antrą valandą nakties įvyko gamybinis pasitarimas. Jame nuspręsta per naktį išleisti specialųjį sausio 13-osios "Žemaičio" numerį.

Sveikas, gyvenime!

Rimantas Mėčius:

- Paskambinau kunigui Petru Našlėnui, sakau, gal norite per mūsų laikraštį tarti keliis žodžius mūsų bendruomenės tikintiesiems. Kunigas iš susijaudinimo vypančiu balsu diktuoja, ką nori pasakyti, aš užrašinėju... Su Rajono taryba ryšius palaikė Elvyra Jonutienė.

Neapsieita be nuotykių

Rimantas Mėčius:

- Siunčiu žurnalistus prie kario dalinio, prie Ryšių skyriaus, geležinkelio stoties, į kitus svarbius miesto objektus. Visiems reikia automobilio. O čia kaip tyčia jo padanga tuščia, matyt, ant vienies užvažiavo. Atsarginis ratas yra, bet keltuvo po ranka vairuotojas neranda. Supuolė vyrai, rankomis pakélé vieną mašinos galą - laikė šitaip pakeltą tol, kol pakeitė ratą. Žiūriu, kruvinos vairuotojo Broniaus Navadorskio rankos. Pasirodo, kai šis čiupo kelti automobilį, surūdijęs jo sparnas perėžė ranką. Siūlau apibintuoti, o jis tik numojo ranka, sedo prie vairo ir kartu su žurnalistu Alfredu Zdramiu išlėkė rinkti informacijos.

Plungėje 1991 m. sausio 13-ąją. Pasakoja žurnalistė Elvyra Jonutienė

Elvyra Jonutienė.

Žurnalistė Elvyra Jonutienė:

- Nutilus televizoriui ir mieste pasigirdus sirenos gausmui, į širdį skverbési nerimas. Tuo metu su skambo telefonas. Redaktorius Rimantas Mėčius pranešė, jog redakcija dirba ir ruošiasi išleisti necilinį laikraščio numerį.

Atskubėjusi jau radau kai kuriuos kolegas besitariančius ir beplanuojančius numerį. Man teko užduotis palaikyti ryšį su Savivaldybe, kalbinti partiją, "Sajūdžio" žmones.

Savivaldybėje posėdžiaavo Rajono valdyba. Kalbėjo tuometinis Rajono tarybos pirmininkas Gintaras Morkis, telefonu su kažkuo kalbėjosi valdytojas Rimas Ščupokas.

Vestibiulyje būriavosi liberalai, "Sajūdžio" žmonės, užeidavo ir išeidavo kiti aktyvesni plangiškiai.

Tarybos pirmininkas Gintaras Morkis parengė Rajono tarybos kreipimąsi į Plungės rajono žmones. Nepasiduoti provokacijoms "Sajūdžio" vardu ragino Antanas

Lapukas, kruvinus įvykius Vilniuje pasmerkė tuometinis LDDP pirmininkas Mykolas Pronckus. Grupė žmonių tuošėsi važiuoti į Vilnių ir budėti prie Parlamento.

Iš "Sajūdžio" rajono tarybos pirmininko Antano Lapuko kreipimosi, išspausdinto specialiajame "Žemaičio" numeryje:

"Šią naktį gūdžią jau nereikia tragiškų grimasų, tenka tarti žodį atvirą ir drąsų. Sveikas, gyvenime! Taip sako norintys gyventi laisvi, taip sako einantys mirti už laisvę".

Plungėje 1991 m. sausio 13-ąją. Pasakoja žurnalistas Alfredas Zdramys

Alfredas Zdramys.

Žurnalistas Alfredas Zdramys, dabar dirbantis "Respublikos" redakcijoje:

- 1991-ųjų sausio 12-osios vakarą atrodė, kad sostinėje prasidėjęs sovietinių karinių dalinių judėjimas gatvėmis pasibaigs tik triukšmu. Plungė visgi toli nuo Vilniaus, kuriame tvyrojo blogų nuojautų kūpinos nuotaikos. Bet naktį kariškiai sostinėje vis dėlto pasėjo mirtį - po vidurnakčio televizijos bokštą, televizijos ir radio pastatą atakavo tankai.

Ką daryti? Iškart po dviejų paskambino redaktorius R. Mėčius ir vos ne rėkte išrēkė: "Ar žinai, kas

Vilniuje dedas?! Jau žuvo 8 žmonės. Bet tai ne galutiniai duomenys. Aukų gali būti gerokai daugiau. Lėk į redakciją".

Atlikiau. Beveik visa redakcija susirinkusi - pasišiauše, raudonom akim, blaškosi po kabinetus. Matyt, redaktoriui pirmajam kilo mintis išleisti specialų laikraščio numerį.

Plungėje 1991 m. sausio 13-ąją. „Žemaičio“ redakcija leidžia specialų laikraščio numerį

Redakcijoje kaupėsi informacija, žurnalistai skubiai rengė rašinius. Gautas Rajono tarybos prezidiumo ir valdybos parciškimas, "Sajūdžio" kreipimasis, žinios iš svarbiausių rajono objektų, iš Lietuvos apie ten rengiamus protesto mitingus, iš Lietuvos bičiulių Maskvoje.

"Žemaitis" tuomet buvo spausdinamas Šiauliuose. Redaktorius suprato, kad ten nugabenti parengtą rajono laikraščio numerį ilgai užtruks, todėl nuspindė panaudoti senus mūsų redakcijos spaustuvės iрengimus ir primitivių būdu išleisti visą 12420 egzempliorių tiražą. Bet paaiškėjo, kad nėra spaustuvės raktų.

Rimantas Mėčius:

- Skambinu spaustuvininkui, turėjusiam raktus. Jo nėra. Ryžomės išlaužti spaustuvės patalpų duris. Bet per tą skubėjimą pamiršome, kad ten iрengta apsaugos signalizacija. Vos tik mūsų žmonės išlaužė duris, žiūriu, į redakciją ivirsta du ar trys ginkluoti policininkai. Sie, matyt, pamanė, kad kas neteisėtai laužiasi į spaustuvę. Pareigūnai pažino mane, o kai paaiškinau, ką rengiamės veikti spaustuvėje, uniformuoti žmonės išejo.

Lietuva liko be žinių šaltinio (vėliau prabilo Kaunas), todėl "Žemaičio" žurnalistai skubėjo rengti neeilinį numerį. O darbas - beveik rankinis, linotipas ir kitos mašinos genda.

Rimantas Mėčius:

- Vis dėlto pirmuosius šimtus "Žemaičio" egzempliorių atspaudinome dar gerokai iki pietų. Pats kaliasdešimt egzempliorių nunešiav į Savivaldybę, įdaviau plangiškiams, autobusais vykstantiems budėti į Vilnių prie Parlamento.

Buvome nemiegoję, šiek tiek išvargę, bet apmästėme ir kitą dalyką: jei mes išleidome laikraštį, tai ir okupantai taip gali padaryti. Vadinas, reikia sugadinti spaustuvės iрengimus... Spaustuvės darbininkai tuoju išmontavo kažkokias detales ir paslėpė. Visai iš redakcijos pastato išvežėme ir paslėpēme ne tik kai kurias iрengimų detales, bet ir dažus.

Plungėje 1991 m. sausio 13-ąją. „Žemaičio“ redakcija leidžia specialų laikraščio numerį

Bėga laikas, užglostydamas netekties skausmą, dildydamas iš žmonių atminties ty dienų ir naktų įvykių detales. Žurnalistai - visada įvykių sūkuriuose. Ir tomis dramatiškomis dienomis jie kartu su kitais plungiškiais buvo iš prie Lietuvos širdies - Parlamento. Bet skleidė ne savo, o kitų žmonių mintis, pasakojo apie kitus žmones, nepabūgusius stoti prieš tankus ir šarvuocius.

Jau nedaug kas beprisimena, kad tą naktį, okupantams užgrobus Vilniaus televiziją ir radiją, Plungės žurnalistai primityviu būdu išleido specialų "Žemaičio" numerį. To jie nelaiko kokių žygdarbių. Tai tik mažytė dalelė i bendrą indėlį.

Sausio 13-oji "Žemaitis" jam spausdinamas. Priekyje - Rimantas Mėčius (kairėje) ir spaustuvės darbuotojas Antanas Kulieka.

ŽEMAITIS

1991 M. SAUSIO 13 D. SPECIALUS NUMERAS

LIETUVA – PAVOJUJE

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES

PAMINKLAI

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

Plungės žurnalo "Žemaitis"
prezidento ir vedėjos

PAREIŠKIMAS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

FERDAMI PLUNGĒKIAMS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

ŠIA NAKT ŠOVETINIAI OKUPANTAI UZGROBĖ
VILNIUS TELEVISIONĄ IR RADIJĄ. SAUDĘ ŽMONES
KURMANT VILNIUS

Česlovas Gedvilas. V. Gaudiešiaus nuotr. Žemaitis, 2001 sausio 13.

Plungėje 1991 m. sausio 13-ąją. Žmonių minia prie bažnyčios

Kun. P. Našlėnas

Danguolė Ažaneckienė. V. Gaudiešiaus nuotraukos. Žemaitis. 1991 sausio 17.

LIETUVA —
VIENA!

SEKMACIENĮ mus vieną pris
kito kvietė Gedulo varpas. Plun
gės Šv. Jono Krikštytojo bažny
čioje netilpo visi, susirinkę į
šventas Mišias už Lietuvos ne
priklasomybę ir dėl jos jau žu
vusių taiklus beginklius mūsų
brolius ir seseris. Sv. Mišias au
kojo Plungės bažnyčios kunigai.

Po šventų Mišių šventoriuje
vyko protesto prieš brutalią oku
pacinės kariuomenės agresiją
mitingas. Tylos minute buvo pa
gerbtų žuvusieji. Į susirinkusius
kreipėsi kunigas P. Našlėnas,
sakydamas, jog šiandien taip su
sitelkę mes įrodome, kokia yra
brangi mums Lietuva. Vakar
dar girdėjosi ginčų dėl tuščių
parduotuvių lentynų, o šiandie
ninis skausmas įrodo mūsų ištik
imybę ir meilę Tėvynet. Mus
sujungia kančia ir tai teikia vil
ties, kad mes išliksime. Meilė ir
auka tebūnė mūsų didysis gink
las. Būkime tvirti!

Plungėje 1991 m. sausio 13-ąją. Protesto mitingas prieš okupacinės kariuomenės agresiją

G. Morkis

Rajono Tarybos pirmininko G. Morkio žodžiai tariant, praejusią naktį mūsų sostinėje vyko kraugeriška puota. liejos kraujas, žuvo žmonės. Matyt, M. Gorbačiovas taip nusprendė paminti savo apsilankymo Lietuvoje metų sukaktį, matyt, negali ateisti radės mus ne klūpančius, bet pasiryžusius siekti Laisvės. Per šias dienas Lietuvoje pasikartojo ir 1958-ieji — Vengrijos, ir 1968-ieji — Čekoslovakijos, ir Gruzijos, ir Armėnijos, ir Azerbaidžano įvykiai. Vis tapati nenugalimoji tarybinė armija žudė ir žudo. Gėda tos valstybės vadui — Nobelio Taikos premijos laureatui.

Sąjūdžio tarybos pirmininkas A. Lapukas išreiškė viltį, kad jeigu mes būsime vienungi, mes būtinai nugalėsime. Tegul nekalėtų žmonių kraujas nuplauna mūsų kasdienes nuoskaudas.

Mitinge dar kalbėjo Rajono valdybos valdytojas R. Ščupokas, rajono Tarybos deputatė I. Vitkauskienė. kviesdama plangiškius, visus rajono žmones užstoti mūsų sostinės Širdies Aukščiausiosios Tarybos rūmų, nes „nustojo plakti širdžiai, nebetekės kraujas ir mūsų venomis”...

Baigiantis mitingui, rajono Tarybos deputatas R. Gentvilas savo žodžiuose pratęsė perskaitydamas ištrauką iš Just. Marcinkevičiaus poemos „Mažvydas“. Tūkstantinės minios skanduotė „Lie-tu-va! Lie-tu-va!” susilliejo su pro ašaras gledamu Lietuvos Respublikos himnu. Po mitingo dalis žmonių iš karto sėdo į autobusus ir išskubėjo į Vilnių.

A. Lapukas

R. Ščupokas

Plungėje 1991 m. sausio 13-ąją . Protesto mitingas prieš okupacinės kariuomenės agresiją

V. Gaudiešiaus nuotrauka. Žemaitis, 1997 sausio 11.

Plungėje 1991 m. sausio 13-ąją. Protesto mitingas prieš okupacinės kariuomenės agresiją

Žemaičio redakcijos archyvo nuotrauka.

Plungiškiai – laisvės gynėjai

Tarybų Sąjungos
Prezidentui
M. Gorbačiovui,
Tarybų Sąjungos Gynybos
ministrui D. Jazovui,
TSRS Tautybių Tarybos
Pirmininkui R. Nišanovui

PAREIŠKIMAS

TSRS ginkluotujų pajėgų da-
ninių, naudodami karinę techni-
ką, įvykdė žiaurią agresiją lais-
vės ir nepriklausomybės siekian-
čioje Lietuvoje. Mušami, šaudo-
mai, traiškomai jauni ir seni Res-
publikos piliečiai, jėga užimti
svarbūs pastatai, stalininiai bū-
dais naikinamos masinės infor-
macijos priemonės. Tai milita-
rystinė okupacija. Lietuvos De-
mokratinės Darbo partijos Plun-
gės organizacijos narių vardu
pareiškame, kad mės esame sa-
vo Tėvynėje ir liekame ištikimi-
ai. Smerkiame agresoriškus
TSRS veiksmus ir reiškalaujame
ekubiai nutraukti bet kokį smur-
tą prieš Lietuvos tautą.

LDDP Plungės rajono
Taryba

Plungiškiai – laisvės gynėjai

KREIPIMÁSIS

MES, PLUNGÈS 1-OSIOS VIDURINÈS MOKYKLOS III „B“ KLASÈS MOKINIAI, ISGIRDOME PER TELEVIZIJÀ IR RADIJÀ KAUNO VAIKÙ KVIETIMÀ PAREMTI LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBË. VI SI PASIZADEJOME NEPIRKTI SALDUMYNU IR LEDÙ, O SU-TAUPYTUS RUBLIUS AUKO-JAME LIETUVOS NEPRIKLA-SOMYBEI. JAU SURINKOME 54 RUBLIUS.

KVIECIAME VISUS PLUNGÈS RAJONO VAIKUS, DIDE-LIUS IR MAZUS, PRISIDÈTI PRIE SIO KILNAUS DARBO.

Plungėje 1991 m. sausis

Rajono dailininkai, piešimo mokytojai savo protestą prieš kruvinus įvykius Vilniuje išreiškė plakatais, piešiniais, kuriuose buvo išsakyta panieka Burokevičiui, Švedui, Gorbačiovui. Piešiniuose ir plakatuose buvo išreiškštos mintys, kuriomis dabar gyvena dori Lietuvos žmonės. Ši savotiška paroda buvo surengta prie Savivaldybės rūmų.

DĖKOJAME LAISVĖS GYNĖJAMS!

Kęstučio Vaitkaus nuotrauka

Ačiū už dėmesį!

Paroda parengta

iš Plungės viešojoje bibliotekoje saugomo periodinių
leidinių ir nuotraukų archyvo.

Parengė vyr. bibliotekininkė Otilija Juozapaitienė